

Novice iz stare domovine.

SLOVENSKI VISOKOŠOLEC USTRELJEN V BELORADU. Ljubljanski "Slovenec" poroča 22. marca t. l., da je bil v Belgradu ustreljen slovenski visokošolec Ivan Gosar, doma iz Stare Loke pri Škofji Loki na Gorenjskem, po domače "Hrenov". Pred vojno je šel v Srbijo, kjer je dobil službo, katere ni mogel dobiti v "preljubi Avstriji". Sedaj so ga po Bolgari ujeli nekje v Srbiji in avstrijsko tiranstvo ga je obsodilo na smrt kot izdajalca. Bil je napreden dijak in vsakdo, kdor ga je poznal, ga je čislal. Eden njegovih bratov biva v Rock Springsu, Wyo.

KRVNIK SLOVENCEV UJET V RUSIJI. "Grazer Tagespost" poroča 31. marca t. l., da se nahaja štajerski državni poslanec Malik v vojnem ujetnistvu v Irkutsku v Rusiji.

Malik je bil eden izmed najbolj zagriženih sovražnikov Slovencev na Spodnjem Štajerskem; on je organiziral prvo vojno proti štajerskim Slovincem. Zlasti je poznal po napadu pujske germanške tolpe na Slovence leta 1908, ker je on organiziral napad. To je imelo potem za posledice krvave dogodke v Ljubljani meseca septembra 1908.

ITALIJANI IN SLOVENC. Tržaška "Edinost" piše 2. aprila pod naslovom: Izvoziti hočejo — kulturo: V Ameriki se je uveljavil zakon, ki zabranjuje priseljevanje analfabetov. Značilno je, da so se čutili Italijani pri tem najbolj prizadeti. Pravijo, da je ta zakon v prvi vrsti naperjen proti naseljevanju iz Italije. Ta efekt se mora pripisovati edinoletni zavesti, da imajo baš oni v sosednji kraljevini številne analfabete. Priznanje, katero vsebuje to taranje, je ravno sedaj zelo važno, kajti ravno sedaj Italijani uveljavljajo v imenu kulture svoje aspiracije na naše ozemlje, torej tudi na naš Kras, kjer ni po statistiki niti pet odstotkov analfabetov. Iz dežele, bogate na analfabetih hočejo zanesiti v deželo, kjer narod tako pridno obiskuje šole — kulturo. Narodnostni principi pobija aspiracijo Italijanov na naše ozemlje, kultura pa še bolj. To sta dva važna razloga, katere slabo služita Italiji. Za izvoz kulture Italija še ni zrela.

SLOVENC POZDRAVLJAJO RUSKO REVOLUCIJO. O ruski revoluciji in nje pomenu je pisala tržaška "Edinost" 18. marca: Ta revolucija je vrhunec borbe za parlamentarizem, napredno svobodo, resničnega parlamentarnega življenja z vsemi svojimi neomejenimi pravicami. Ta pokret ni bil izzvan po agitaciji upornikov ali po propagandi demagogov, temveč je dozorel in vzklil iz etičke sile narodne duše. Velike ideje, katere so se polastile na milijone narodnih src, ne trpe rakove poti — temveč gre njihov pravec neumorno naprej — do polne zmage.

AVSTRIJSKE REFORME. "Slovenec" 9. II. t. l. Neki reformator, katerih je polno v Avstriji, priporoča, da se naj sestavi nekaka "Južna Avstrija", katere bi sestojala iz Koroške, Štajerske, Kranjske, Goriške, Trsta in Istre. Te združene pokrajine naj bi tvorile eno samo administrativno celoto in imele bi samo enega cesarskega namestnika. Kaj pomeni ta "Južna Avstrija" v narodnostnem oziru? Štajerska ima po zadnjem ljudskem štetju 409,684 Slovencev, 1,034,476 Nemcev; Koroška 82,212 Slovencev, 313,988 Nemcev; Kranjska 490,987 Slovencev, 35,008 Nemcev; Primorska 266,614 Slovencev, 227,183 Hrvatov in 334,152 Italijanov. Vse prebivalstvo te "Južne Avstrije" bi potem znašalo 3,300,000 Slovencev in Hrvatov bi bilo en milijon 450,000 in 1,400,000 Nemcev ter 340,000 Italijanov. Na ta način bi potem vedno odločevali Italijani. Da bi vsi Nemci in Italijani nastopili proti Slovincem, oziroma Hrvatom, se razume samoočedi.

Ako pogledamo to nameravano stvaritev "Južne Avstrije", potem lahko razumemo, zakaj da koroški Nemci silijo za to ureditev.

Rimska cesta iz Navporta v Emono.

Tacit opisuje v prvi knjigi svojih "Annalov", kako so se bili rimski vojski v prvem letu Tiberijeve vladavine. V 20. poglavju pripoveduje, da so bili Rimljani poslali vojske v Navport ceste in mostove zidati, in da so se vojski temu uprli. Pri tej priložnosti omenja, da je bil Navport "municipii instans", t. j., da so tudi rimski državljani v neje stanovali. Ti so se pečali najbolj s trgovino. Iz drugih virov vemo, da je bilo v Navportu, (sedaj Vrhnika na Kranjskem), tudi skladišče za orožje in vojne priprave, z jedno besedo, da je bila tu važna trdnjava.

Trdnjava pa ni smela biti osamljena, nego zvezana je morala biti po dobri vojaški cesti z najvažnejšim mestom v deželi, t. j. z Emono (Ljubljano). In da je taka cesta v resnici tudi obstajala nam ne pričajo le uporni vojski v Navportu, ki so bili poslani delat ceste, nego tudi rimska cesta na karta "tabula Peutingeriana". Koda pa je vodila ta cesta iz Navporta dalje proti notranjim deželam? Vsak poreče, da po najkrajši poti, torej blizu ondi, kakor sedanja cesta, katero so še le Francozi zvršili in sicer tudi iz vojaških ozirov, ker prevažanje po Ljubljani je bilo prepočasno. Oboji Rimljani in Francozi, so imeli isto namero, namreč prodreti na najkrajši poti do Jadranskega morja do Donave, in zato so si sezidali dobre vojaške ceste.

Sledovce stare rimske ceste je našel že pred dvema letoma vrhnjski župan, g. Gabriel Jelovšek, ki se vrlo zanima za starine svojega okraja. Da so oni sledovi res rimski, prepričan se je podpisane 10. julija 1897. v družbi gg. Koblarja in Pečnika.

Z Vrhnike je šla rimska cesta najpoprej todi, kakor sedanja. Pred Zogarjevo hišo, pri 14.8 km od Ljubljane, pa se obrne rimska cesta kar naravnost proti Logu, dočim se sedanja državna cesta bolj drži podnožja sosednjih gričev. Pri brzovarnem drogu 273 se sledi rimska cesta že 40 m južno od sedanje. Ko so lani blizu tam postavljali stog, prišla sta dva vogelna stebra na trd temelj, torej na staro cesto; za dva druga pa so morali kole zabijati v mehko dno. Tam je rimska cesta široka dobrih 10 m (to je navadna širjara rimskih cest). Na il je nat. 0.25m visoko "brusnik", t. j. gramoz z bližnjih gričev, potem 1.20 m saveki prod in nad njim se pozna cestno blato. Kaže se, da tedaj še niso toliko kamenja za posipanje cest. Posestnik onega zemljišča pripoveduje, da koplje že nad petnajst let pesek na istem mestu za posipanje poljskih potov. Kopati mora vedno v isti smeri naprej, ker na levi in desni strani stare ceste je povsodi sam il. Po cesti so na mnogih krajih položeni leseni križi, kar je znamenje, da je morala nekaj velika povodenj nastati in da so potem napravili cesto iz vejnikov (fašin).

Pri 13.6 km se sledi rimska cesta 20 m jugovzhodno od sedanje, pri 13.4 km pa že vodi prav poleg sedanje ceste. Sledi se jo skoro na površju sedanjih tal in vidi se, da je posuta z drobnim peskom. Na Logu pri 12.9 km pride na sedanjo cesto. Tu, nasproti Verbičevi hiši št. 19, stoji spodnji del rimskega miljnika iz podpeškega kamna; 0.80 m je visok, s podstavcem 1.10 m. Nadpis je odlomljen; vidi se le še, in sicer prav natanko, rimsko število VIII. To pomeni brez dvoma 8 rimskih milj in namerjajo daljavo od glavnega mesta Emona. Ta oddaljenost znaša v kilometrih 11.830. Če primerjamo to število z številom kilometrov od Loga do tam, kjer se v Ljubljani cepi rimska cesta od tržaške, najdemo, da se obe dve skoro popolnoma vjemata. V začetku Rimske ceste stoji 0.8 km, torej meri sedanja cesta od tu do Loga 12.1 km, ali za 270 m več, nego rimska. Pomisliti je namreč treba, da je šla rimska cesta veliko bolj premočrtno od sedanje; mogoče je pa tudi, da niso imeli Rimljani tako natančnih meril, kakor mi.

Blizu miljnika na Logu leži korito iz podpeškega kamna, ki je

bilo nekaj nedvosmislni rimski sarkofag; dolga je 1.85 m široka 0.55 m, globoko 0.70 m, a rob je debel 0.13 m. Da so stali na Logu hiše že ob času Rimljanov, je tem verjetnejše, ker je stalo že v prazgodovinskih časih gradišče na hribu za vajo, tam kjer je sedaj cerkev sv. Ivana Krstnika. Okoli cerkve se dobro pozna dvojni napis, ki se vleče precej daleč na vzhodno stran.

Rimska cesta se potem zopet sledi na Brezovici pod sedanjo, in pri Potokarju nad sedanjo cesto, kjer so tudi našli rimske sarkofage. Pri Potokarjevi hiši stoji 140 m dolg in 100 širok štirivoglati holmec, ki je nastal očividno iz ruševin obširnega poslopja. Povsodi, kjer se na njem koplje, najde se rimska opeka, ki je navadno velika, 0.40 m dolga, 0.29 m široka in 0.09 m debela. Izvestno je stala tu rimska opekarna, a poleg nje še kako drugo poslopje, morda kako pokopališče, ker je pod zemljo vse polno obokov. Tudi ta kraj je bil torej že ob času Rimljanov naseljen in na bližnjem griču Kopavniku je moralo stati prazgodovinsko gradišče.

Rimsko vojaško cesto sledimo torej od Vrhnike skoro do Ljubljane. Ob sedanji tržaški cesti našli so blizu tobačne tovarne vse polno rimskih grobov, in ker je znano, da so Rimljani pokopavali svoje mrtlice ob glavnih cestah, morala je rimska cesta voditi ravno tam proti Ljubljani, kakor sedanja tržaška cesta. Da bi se bila rimska vojaška cesta kje proti Lgu zasukala, o tem ni nikjer sledu in bilo bi tudi brezsmiselno hoditi čez barje, ko se je lahko šlo lepo naravnost.

Iz tega sledi, da je morala stati rimska Emona le tam, kjer jo iščejo vsi razsodni preiskovalci, namreč na Gradišču v Ljubljani. Tu se lahko s prstom pokaže oziroma rimske naselbine, in le trma more trditi, da je stala na Lgu, kjer ni nič rimskega oziroma. Da ima "tabula Peutingeriana" Emono na desni strani Ljubljane, to lahko prihaja od tod, ker ob reki spaja v jedno samo. Da se pa iz te tabule ne moremo učiti topografije, se vidi najbolje iz tega, da je na njej Sava zaznamovana, kakor bi tekla v Jadransko morje!

Po "Izvestju Muzejsk. društva za Kranjsko" leta 1894.

Redek sestanek.

V Bostonu, Mass. se je vršil dne 10. aprila t. l. zelo redki sestanek dveh bratov in ene sestre — trojčkov, ki so prihili skupaj, da so obhajali svoj 69. rojstni dan. Ti trojčki so bili: Frank I. Trumbull iz Pittsfielda, Mass., Franklin Trumbull iz Alps, N. Y. in Mrs. Francis Trumbull Lewis iz Troy, N. Y. Pomenljivo pri tem je, da se Trumbullovi trojčki še niso nikdar videli, ali sešli skupaj, odkar so hodili skupaj v šolo.

Tega redkega rojstnega slavlja se je udeležilo tudi 8 sinov in hčera Trumbullove družine — 17 vnukov in 42 pravnukov.

Draga čebula.

Meseca aprila t. l. se je vršil v mestu Banburg na Angleškem dobrodelni "bazar" v korist Rdečega križa. Pri tem je vzbujala občno pozornost neka nad 2 funta težka čebula, za katero se je licitiralo. Neka domoljubna družba je bila pri tej licitaciji zmagovalka, ker je ponudila tristo dolarjev za to orjaško čebulo.

Prva in edina slovenska trgovina z OBUVALOM (OEVLIJ) v Chicago, Ill.

Andrej Ogrin, lastnik 1845 W. 22. St., Chicago. Se toplo priporoča rojakom Slovincem in bratom Hrvatom. — Svoji k svojim!

POZIV.

Zdaj pa tebe pozivljamo, da če si žena, pusti napuh in pridi k svojemu možu in otrokom, čeravno nasprotuješ, da bi jaz ne smel dobiti služkinje. Če ti nočeš na noben način spolnovati dolžnosti do svojega moža in otrok, bom na vsak način primoran dobiti služkinjo, kajti otroci so bolj zadovoljni doma, kot pa v sirotišnici. Torej če se ne vidimo v kratkem, bom naredil kar bo zame prav.

John Chernich, Roscommon, Mich. (Advertisement.)

zelo previdni pri nakupovanju!

Zelo znatline so besede znane angleškega pisatelja Shakespeara, ki se je nekoč izrazil sledeče: "Kar je zapopadeno v imenu, ne more služiti kot voditelj, ali glavna stvar kadar kupujete kako zdravilo." — Za vsak vreden zdravilek izdelek znači ime večletno skrbno študijo in številne poskume, na podlagi katerih bi se zamoglo doseči uspeh pri zdravljenju. Ako hočete dobiti torej najbolj zanesljivo in najbolj upešno zdravilo za vse žledolene nepravilke, zabasnost (zapeko), glavobol, nervoznost, izgubo okusa in energije itd. — vprašajte bližnjega lekarnarja (drugista) če ima občeznano Trinerjevo ameriško grenko zdravilno vino. Ne zahtevajte samo kakega "grenkega" vina temveč zahtevajte odločno Trinerjevo ameriško grenko zdravilno vino! Na ta način ne boste dobili kakega ponarejenega grenkega vina, ampak zelo uspešen lek za vse žledolene nepravilke, katerega izdeluje naša trdka. V suhih ("dry") krajih recite, da zahtevate zdravilo, ne pa opojno pijačo. Cena \$1.00 v lekarnah. — Trinerjev Liniment, ki je znan po celem širnem svetu, pomaga hitro pri revmatizmu, nevralgiji, poškodbah itd. Cena 25 in 50c v lekarnah; po pošti 35 in 60c. — Josip Triner, izdelujoči kemist, 1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. (Advertis.)

ISČEM

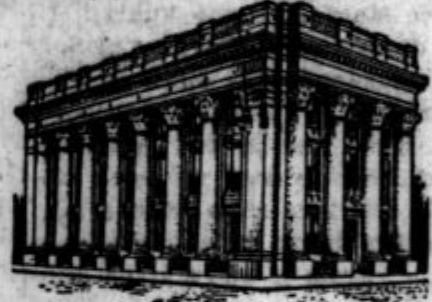
svojega sina Josip Gruden. Pred letom dni je bil v Jolietu, Ill., potem je živel pa v Denver, Colo.

Rad bi zvedel za njegov sedanji naslov, ker imam zanj več važnih novic iz starega kraja. Ako kateri izmed cenjenih rojakov ve zanj, prosim, da naj mi pošlje njegov sedanji naslov, ali naj se pa on sam pismeno zglaš pri podpisnem očetu:

Jakob Gruden, 206 Ruby St., Joliet, Ill. (Adv. No. 20—22.)

POD VLADNIM NADZORSTVOM ZEDINJENIH DRŽAV.

Ustanovljena leta 1857

Nacionalizirana leta 1864

ŽE 60 LET

je ta banka varno čuvala in držala prihranke ljudstva našega mesta. Ustanovljena je bila leta 1857. Sedaj ima že 14,000 ulagateljev. Njeno skupno premoženje, ali imetje znaša nad \$8,500,000.00. Preostanek glavnice in čisti dobiček znaša nad \$550,000.00, kar se drži v posebnem zaščitnem skladu.

Naložite torej Vaše prihranke v
NAJSTAREJŠI IN NAJVEČJI BANKI V JOLIETU.

3% Narastlo obresti se polletno priplisujejo k glavnici, ali pa izplačujejo na hranilne uloge od \$1.00 naprej.

FIRST NATIONAL BANK OF JOLIET.

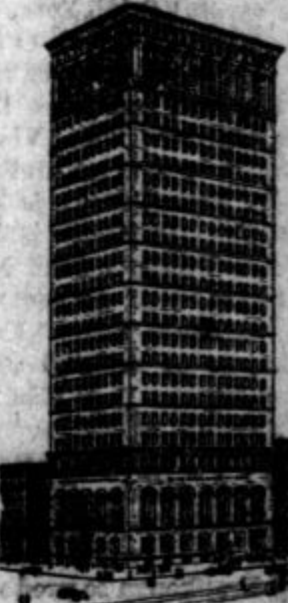
Joliet, Illinois.

"LJUDSKA BANKA".

3%

PRVA-DRUGA NARODNA BANKA V PITTSBURGU

USTANOVljena L. 1852.

Lastno poslopje.

Nikar ne pošiljajte nam denarja v svrhu pošiljatve v Avstro-Ogrsko

IN SICE DO TEDAJ, KO VAM NAZNANIMO, DA JE ZOPET MOGOČE POŠILJATI DENAR V STARI KRAJ.

Prva-Druga Narodna Banka, v PITTSBURGU, PA.

Med tem sprejemamo denar na hranilno vlogo, za katero plačujejo obresti.

FIRST-SECOND NATIONAL BANK

Corner Fifth Ave. & Wood Street, Pittsburgh, Pa.

